

The Institute of Ismaili Studies

عنوان

شرح سیوطی در فضایل امام علی

مؤلف

دکتر س. ر. برگ

منبع

این مقاله به صورت اختصاصی برای وبسایتی مؤسسه‌ی مطالعات
اسماعیلی به نگارش درآمده است.

:

حق انتشار (کپی‌رایت) از ناشر مذکور گرفته شده است.

استفاده از مطالب منتشر شده در وبسایت مؤسسه‌ی مطالعات اسماعیلی به معنای پذیرش «شرایط استفاده‌ی مؤسسه‌ی مطالعات اسماعیلی» است. هر نسخه‌ی مقاله باید حاوی همان نشان حق انتشار (کپی‌رایت) باشد که در روی صفحه ظاهر می‌شود و یا در هر مورد چاپ می‌شود. برای تمامی آثار منتشر شده بهتر است در نظر داشته باشید که هم از مؤلفان اصلی و همین طور از ناشران آنها برای استفاده مجدد از اطلاعات درخواست مجوز نمایید و همیشه مؤلفان و منبع اطلاعات را ذکر کنید.

شرح سُیوطی در فضایل امام علی

دکتر س. ر. برگ

این مقاله به صورت اختصاصی برای وبسایت ی مؤسسه‌ی مطالعات اسماعیلی به نگارش درآمده است.

تعداد بسیار زیادی از مجموعه‌های کوچک حدیث (سنت‌های نسبت داده شده به [حضرت] محمد، رسول [خدا]) متشکل از چهل حدیث (جمع: احادیث) وجود دارند. مشهورترین آنها مجموعه‌ای است متشکل از چهل حدیث از محی‌الدین ابوزکریا یحیی^۱ این شرف النواوی (وفات ۶۳۱/۱۲۳۳). مجموعه‌ی [حدیث] النواوی که در واقع متشکل از چهل و دو حدیث است، برای مردم عادی گردآوری شده‌است. می‌توان به این امر در اختصار اثر و این واقعیت که احادیث [این مجموعه] به عنوان خلاصه‌ای از اسلام مورد قبول «اهل السنة و اهل الجماعة» (نامی که عموماً به مسلمانان سنی اطلاق می‌شد) در بررسی مهمترین آرا و عقاید نقش ایفا می‌کردند، پی برد. [این] مجموعه همچنین شامل بسیاری از احادیث مشهور در کتب حدیث اصلی اهل سنت بود تا آن دسته از افراد جامعه را که ممکن است مرعوب نامهای کتب قطور و سنگینی چون صحیح بخاری و مُسلم (که توسط اغلب مسلمانان سنی به عنوان مجموعه‌های موثق احادیث در نظر گرفته می‌شوند) گردند یا ممکن است که کتابهایی مانند مُسنَد ابن حنبل (یک مجموعه از احادیث همراه با اسناد/سلسله‌ی ناقلان) را متقن در نظر گیرند، تحت تأثیر قرار دهد.

این مجموعه‌های کوچک حدیث که غالباً مجموعه‌های «اربعون» (در معنای تحت اللفظی یعنی چهل) نامیده می‌شدند آشکارا برای مردم عادی تهیه شده بودند. این امر در نوع خودش جالب است. اولاً این امر نشان می‌دهد که جامعه‌ی علمی نیاز به چنین «راهنماهای کوچکی» از عالم حدیث را برای عامه‌ی مردم به رسمیت می‌شناختند. آیا این عکس العملی به اطلاعات نادرست پخش شده توسط وعظ عامی و داستان‌سرا بود؟ مشکل است که در این زمینه اطمینان حاصل کرد اما به نظر می‌رسد که وجود این [مجموعه‌های کوچک حدیث] نشان‌دهنده‌ی این است که طبقات عالمان امیدوار بودند که بر زندگی دینی مردم عادی اثر بگذارند. ثانیاً این امر میزان سواد را در دوره‌ی قدیم آشکار می‌نماید. اصطلاحات [استفاده شده در این متون] برای علما نیستند؛ بنابراین برای چه کسانی بکار گرفته شده‌اند و چه کسانی آنها را می‌توانستند بخوانند؟ شواهد تاریخی حاکی از این است که سواد خواندن و نوشتن امری فراگیر نبود بلکه وجود این مجموعه‌های کوچک و محبوب احادیث نشانگر این است که طبقات متوسط (تجّار، عمال کشوری و غیره) علاقمند به خواندن چنین آثاری بودند. سرانجام گردآورنده‌ی [این مجموعه‌ها] با انتخاب فقط چندین حدیث، آرا و عقایدی را که وی فکر می‌کند مهم هستند، برملا می‌کند. ما می‌توانیم چیزهای زیادی را از بررسی آنچه یک گردآورنده در یک مجموعه لحاظ کرده‌است بیاموزیم، علی‌الخصوص زمانی که [این] اثر در قلمروی محدود شده است. هرچه احادیث کمتری [در آن اثر] لحاظ شده باشد [نشانگر این است که] گردآورنده باید به میزان بیشتری گزینش‌گر باشد. ما چه چیزی می‌توانیم از امر گزینش‌گری بیاموزیم؟

عبدالرحمن جلال‌الدین سُیوطی (وفات ۹۱۱/۱۵۰۵) یکی از معروفترین عالمان دوران مملوک است. او در دوران زوال سلطنت مملوک سرکشیان، و در ایامی که عثمانیان در حال قبضه کردن قدرت در قاهره بودند و همزمان بود با دهه‌ی آخر عمر سیوطی، به فعالیت مشغول بود. او فرزند یک قاضی در قاهره بود که تبدیل به عالمی دانشمند و مهم، متخصص در حقوق، حدیث و تفسیر گردید. او آثاری را در حوزه‌ی کاملاً وسیعی از موضوعات به نگارش درآورد که او را در زمره‌ی آخرین دانشمندان جامع‌الاطراف قرار داد. همچنین او به واسطه‌ی فروتنی‌اش مورد توجه نبود، از آنرو که خودش ادعا می‌کرد که او مُجَدِّد (کسی که به اسلام جان تازه‌ای می‌بخشد) عصر خویش می‌باشد. این امر وی را در میان معاصرانش، به خصوص السخاوی که با وی اغلب به شکل خشونت‌باری نزاع می‌کرد، کمتر محبوب می‌ساخت. سُیوطی به بازده کلان استثنایی که در بازه‌ای از ۵۰۰ تا ۹۰۰ اثر در مجموع تخمین زده می‌شود، شهره‌است. تعداد این آثار تا اندازه‌ای به این سبب زیاد است که شامل تعدادی از آثار کوتاه‌تر مانند فتاوا (آرای مربوط به حقوق مسلمانان) و مجموعه‌های کوتاه از احادیث همانند متن ترجمه شده‌ی زیر می‌شود.

این مجموعه، «القول الجلی فی فضائل علی» (گفتارهای واضح در فضایل علی) مجموعه‌ای است متشکل از چهل حدیث در ارتباط با امام علی و مقامش در جامعه‌ی سنی. این امر اثر را به شکل ویژه‌ای جالب توجه می‌نماید و نشان می‌دهد که خانواده‌ی پیامبر نه تنها در میان جامعه‌ی شیعی مورد تکریم واقع می‌شد بلکه مورد تکریم عموم جامعه‌ی مسلمان نیز بود. فردی با خواندن این اثر بدون آگاهی در مورد عقاید مذهبی سُیوطی ممکن است تصور کند که این اثر منشأیی شیعی داشته است. به هر حال شخصیت‌هایی مانند امام علی و [حضرت] فاطمه از مرتبه‌ای متعالی در میان جوامع سنی نیز برخوردار بوده‌اند حتی اگر آنها در قبول تمامی عقاید شیعیان در

رابطه با ایشان سهیم نبودند. در واقع سُیوطی نیز مجموعه‌ی دیگری را با عنوان «مُسند فاطمة الزهراء و موارد فی فضلها» (روایاتِ فاطمه الزهرا و چه چیزهایی در فضایل وی روایت شده‌است) را به رشته‌ی تحریر درآورد.

مجموعه‌ی حاضر یکی از چهارگانه‌هایی است که در فضایل چهار خلیفه‌ی اوّل که اغلب از آنها با عنوان «خلفای راشدین» (خلفای هدایت شده بر مسیر حق) نام برده می‌شود، نوشته شده‌است. این اثر از شکل ویژه‌ی مجموعه‌های سُیوطی پیروی می‌کند که در آن احادیث از منابع مکتوب استخراج شده، بدون اینکه اسنادی (سلسله‌ی ناقلانی) برای آنها ارایه گردیده باشد. معهذا سُیوطی مرجع هر حدیث و مأخذ مورد استفاده‌اش را ارایه می‌کند. از این نکته که سُیوطی مأخذ اقتباس حدیث را ذکر می‌کند، می‌توان به این نکته نیز پی‌برد که منابع بسیار متفاوتی فضایل امام علی را ذکر کرده‌اند. موضوعات اصلی این مجموعه به شرح زیر می‌باشند:

- ۱- [حضرت] علی رابطه‌ی بسیار نزدیکی با پیامبر داشت.
- ۲- [حضرت] علی و دیگر اعضای اهل بیت دارای جایگاهی در عالم روحانی می‌باشند.
- ۳- [حضرت] علی نقش برجسته‌ای در جامعه بعد از وفات پیامبر داشت.
- ۴- [حضرت] علی سهم عظیمی در تفسیر تعالیم پیامبر برعهده‌داشت.
- ۵- جامعه و اعضایش بواسطه‌ی چگونگی عملکردشان در ارتباط با امام علی متمایز می‌شوند.

این نکات را می‌توان کاملاً شیعی در نظر گرفت و این‌ها مسلماً دیدگاه‌هایی است که مسلمانان شیعی اتخاذ می‌کنند. به هرحال این نکته حایز اهمیتی است که سُیوطی هیچ مأخذ یا نشانه‌ای مبنی بر اینکه امام علی جانشین پیامبر بود را ارایه نمی‌کند. معهذا مجموعه‌ی [احادیث] سُیوطی نشان می‌دهد که امام علی مورد احترام فراوان جامعه‌ی سنی بود. این نکته که سُیوطی اعتقاد داشته که فضایل امام علی برای عموم مردم مفید است، نشان دهنده‌ی اهمیّت این فضایل در نزد سُیوطی بوده‌است.

نکاتی در مورد ترجمه

این ترجمه ویرایشی است از اثرِ شیخ امیر احمد حیدر (بیروت: مؤسسه‌ی نادر، ۱۹۹۰) که آن نیز براساس استاتسبیلیوتک برلین م. س. ۱۵۱۶ می‌باشد.

کتابشناسی : لطفاً به نسخه انگلیسی مراجعه کنید.

گفتارهای واضح در فضایل علی

به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان

ستایش شایسته‌ی پروردگار است! اوست بلندمرتبه‌ترین، بزرگترین، پشتیبان، همدم و مقتدر! من او را ستایش کرده، او را سپاس گفته، به درگاه او توبه آورده و از او طلب مغفرت می‌نمایم. من شهادت می‌دهم که معبودی نیست جز الله. من شهادت می‌دهم که سرور ما محمد [(ص)] پیام‌آور خداوند است، خداوند بر او و همچنین به علی، خانواده‌اش، یارانش و پیروانش رحمت فرستاده و رستگاری عنایت فرماید.

اما بعد، این [اثر] مجموعه‌ای خُرد از قطرات کوچک در اقیانوس‌های سرشار است که من آنها را در قالب مجلد کوچکی جمع‌آوری کرده‌ام که فضایل درخشان سرورمان علی (ع) را با عنوان «گفتارهای واضح در فضایل علی» شرح می‌دهد. من چهل حدیث را در این اثر به همراه منبع اقتباس آنها و برخی توضیحات روشن‌گرانه و معانی عبارات غامض، گردآوری کرده‌ام. از خداوند رضایتش را طلب کرده و از او می‌خواهم که نعمت وفاداری در عشق به خاندان پیامبر را که بهترین پاداش‌هاست، شامل حال من گرداند.

- ۱- شراحیل بن مُرّة از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: رضایت علی را بجوید، زندگی و مرگ شما در دستانِ من است. این [حدیث] را الطبرانی در «الکبیر» و دیگر آثارش روایت کرده‌است.

۲- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: حسن و حسین، دو نوه‌ی من، سرور مردان جوان در بهشت می‌باشند و پدرشان مقامی والاتر از هر دوی ایشان دارد.
این [حدیث] را ابن عساکیر روایت کرده‌است.

۳- سعید بن زیاد از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: [جایگاه] علی در بهشت است.
این [حدیث] را ابن ابی شیبیا و دیگران روایت کرده‌اند.

۴- انس (رحمة الله علیه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی پسر عمو و برادر من است؛ او پرچم مرا بر دوش دارد.
این [حدیث] را الخلیل در «مشایخه» اش روایت کرده‌است.

۵- شذاد بن اوس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی بن ابیطالب اَمّت مرا حفظ و پشتیبانی کرده‌است.

این [حدیث] را العقیلی و دیگران روایت کرده‌اند. ابن الجوزی این حدیث را در بخش «ارادة» در «الموضوعات» اش ردّ کرده‌است.

۶- ابن مسعود از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: نسبت علی بن ابیطالب به من همانند روح من به بدنم است.
این [حدیث] را ابن نجّار روایت کرده‌است.

۷- محمد بن علی بن حسین [امام محمد باقر (ع)] از پدرش [امام زین العابدین (ع)] روایت می‌کند که پدرزرگش [امام حسین (ع)] از رسول خدا (ص) روایت کرده که فرمود: جبرئیل بر من نازل شد و گفت: محمد! پروردگار سه تن از یارانت را دوست میدارد. او علی، ابوتر و مقداد بن الاسود را دوست دارد. محمد! بهشت بی صبرانه در انتظار سه تن از یارانت است: علی، عمار و سلمان.
این [حدیث] را یعلی الموصلی روایت کرده‌است.

۸- جابر از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: عزیزترین فرد در میان اَمّت من علی است.
این [حدیث] را الطبرانی در «الاوساط» روایت کرده‌است و آنرا به عنوان حدیثی قابل قبول معرفی کرده‌است.

۹- ابن مسعود از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: پروردگار به من امر کرد که فاطمه (س) را به ازدواج علی (ع) درآورم.
الطبرانی این حدیث را نقل کرده‌است.

۱۰- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: هیچکس تو را دوست نمی‌دارد الاّ مؤمنان و هیچکس تو را دشمن نمی‌دارد الاّ منافقان.
الترمذی این [حدیث] را نقل کرده‌است و آنرا به عنوان حدیثی صحیح معرفی کرده‌است.

۱۱- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من سرور تمامی آدمیان هستم و علی سرور تمامی اعراب است.
الدراقطنی این [حدیث] را نقل کرده‌است.

۱۲- ابوموسی از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من، علی، فاطمه، حسن و حسین [به همراه هم] در روز قیامت در گنبدی زیر عرش حضور خواهیم داشت.
الطبرانی این [حدیث] را نقل کرده‌است.

۱۳- جابر از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: آدمیان از تبارهای متفاوتی هستند، علی و من از یک تبار هستیم.
دیلمی این [حدیث] را روایت کرده‌است.

۱۴- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من هشداردهنده هستم و علی راهنما است؛ ای علی! آنانکه راه راست را بعد از من می‌جویند آنرا در نزد تو خواهند یافت.

دیلمی این [حدیث] را روایت کرده‌است.

۱۵- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من منزلگاه علم هستم و علی دروازه‌ی آن است. ترمذی این [حدیث] را روایت کرده‌است و می‌گوید که این حدیث غیر متواتر است.

۱۶- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من شهر علم هستم و علی دروازه‌ی آن است. ابونعیم این [حدیث] را در «المعرفة» اش روایت کرده‌است.

۱۷- جابر از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من شهر علم هستم و علی دروازه‌ی آن است. هر کسی که جویای علم است باید به دروازه‌اش رجوع کند. الحکیم این [حدیث] را روایت کرده‌است و بر آن تفسیر نوشته است.

۱۸- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: من شهر علم هستم و علی دروازه‌ی آن است. هر کسی که جویای علم است باید از دروازه‌اش وارد گردد. الطبرانی این [حدیث] را روایت کرده‌است.

۱۹- انس از رسول خدا (ص) در حالی که به علی اشاره می‌کرد، روایت می‌کند که فرمود: من و این مرد حجّی برای امّت در روز قیامت هستیم. الخطیب این [حدیث] را نقل کرده‌است.

۲۰- ابوهریره (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که به علی، فاطمه، حسن و حسین فرمود: من دشمنِ هرآنکسی هستم که دشمن شماس و یاور آن هستم که پشتیبان شماس است. این [حدیث] را الحکیم و دیگران روایت کرده‌اند.

۲۱- امّ سلمه از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: براستی که داخل شدن به مسجد برای مردانی که جُنُب هستند و زنانی که دوران قاعدگی را سپری می‌کنند، مجاز نیست مگر برای رسول خدا، علی، فاطمه، حسن و حسین؛ به راستی که من این موضوع را کاملاً برای شما روشن کرده‌ام. ابن عساکر این [حدیث] را نقل کرده و بی‌هقی در «السنة» اش آنرا روایت کرده اما آنرا حدیثی ضعیف به‌شمار آورده است. حدیث دیگری با این مضمون یافت می‌شود اما در آن تنها از علی یاد می‌شود. افرادی این حدیث را قابل قبول معرفّی کرده‌اند.

۲۲- حبشی بن جناد از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: براستی هر که را من مولای اویم، علی مولای اوست؛ خداوند دوستانش را دوست بدار و یاری کن یاورانش را و پشتیبانی کن حامیانش را. این [حدیث] را الطبرانی نقل کرده‌است.

۲۳- ابن عباس روایت می‌کند که رسول خدا (ص) برای علی دعا می‌کرد و فرمود: خداوند، او را یاری بده و پشتیبان حامیانش باش، بر او و آنانی که با وی با مهربانی برخورد می‌نمایند رحمت‌آور، او و یاری‌کنندگان را مدد رسان. خداوند، هر آن کس را که او [علی] به دوستی برمی‌گزیند دوست بدار و هرآنکه را وی ترک می‌کند به حال خویش واگذار. این [حدیث] را الطبرانی نقل کرده‌است.

۲۴- امر بن شرحیل از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: خداوند، هرآنکه علی را یاری کند مدد بفرما؛ خداوند، هر که علی را عزیز می‌دارد عزیز بدار؛ خداوند، از هرآنکه که از علی روی برمی‌گرداند روی بگردان. این [حدیث] را الطبرانی نقل کرده‌است.

۲۵- بُرَيْدَةُ از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که شبی به علی و فاطمه فرمود: خداوند هردوی شما را مورد رحمت قرار داده، برکتش را به شما ارزانی داشته و موهبتش را شامل نسل‌های [بعدي‌تان] بگرداند. این [حدیث] را ابن سعد نقل کرده‌است.

۲۶- علی از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: خداوند، تو عبید بن حریث را در جنگ بدر و حمزه بن عبدالمطلب را در جنگ احد از من گرفتی؛ اما این علی است او را از من بگیر. همانا که تو برترین وارثان هستی. این [حدیث] را دیلمی نقل کرده‌است.

۲۷- ابن عمر از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: خداوند! شاهد باش! خداوند، آیا [پیامت] را ابلاغ کرده‌ام؟ این مرد – در حالی که به علی اشاره می‌کرد – برادر، پسر عمو، داماد و پدر دو نوهی من است. خداوند آنانی را که با وی بستیزند را در آتش افکند. این [حدیث] را شیرازی در «العقل» و ابن نجار نقل کرده‌اند.

۲۸- وثاله از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: خداوندی را عبادت کنید که عبادات، شفقت‌ها، گذشت‌ها و اعمال شایسته‌اتان را به [واسطه‌ی] علی و [طریق نظر] آنها (یعنی علی، فاطمه، حسن و حسین) [پاداش] می‌بخشد. این [حدیث] را الطبرانی نقل کرده‌است.

۲۹- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: رحمت خدا به سوی علی است، خداوند رحمت را بروی ارزانی می‌کند؛ به هرطرفی که او رو می‌کند حق از او متابعت می‌کند. این [حدیث] را ترمذی نقل کرده‌است و می‌گوید که این [حدیث] غیر متواتر است.

۳۰- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: در نزد من جایگاه علی همانند جایگاه سرم در بدنم می‌باشد. این [حدیث] را دیلمی نقل کرده‌است.

۳۱- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی برادر من در این دنیا و در آخرت است. این [حدیث] را الطبرانی (رضی الله عنه) نقل کرده‌است.

۳۲- امّ سلمه از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی با قرآن است و قرآن با علی است؛ هیچ‌گاه افتراقی در میانشان بوجود نمی‌آید تا زمانی که در کنار حوض کوثر به یکدیگر ملحق گردند. این [حدیث] را الحکیم نقل کرده‌است و الطبرانی آنرا در «الاوساط» روایت کرده‌است.

۳۳- جابر از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی راهنمای مؤمن و کشنده‌ی دروغگویان است؛ هرآنکه وی را یاری کند [از جانب خدا] حمایت می‌شود و هرآنکه او را ترک گوید به حال خویش واگذاشته می‌شود. این [حدیث] را الحکیم نقل کرده‌است.

۳۴- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی مخزن (عِیْبَة) علم من است. این [حدیث] را ابن عدی نقل کرده‌است.

سُیُوطی اضافه می‌کند: العِیْبَة به فتح عین و سکون یاء، بعد از آن یک حرف متحرک، یعنی مخزنی که مردم اشیای گران‌قیمت ضروری‌شان را در آن نگهداری می‌کنند.

۳۵- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی مولای مؤمنان است همان‌گونه که ثروت ارباب منافقان است. این [حدیث] را ابن عدی نقل کرده‌است.

۳۶- سلمان از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی بن ابیطالب امورات مرا اجرا خواهدکرد و او حاکم دین من خواهد بود.
این [حدیث] را الدیلمی و دیگران نقل کرده‌اند.

۳۷- علی (رضی الله عنه) از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی بن ابیطالب حکیم‌ترین مردمان- به نام خداوند - پایدارترین مردمان در عشق و برجسته‌ترین خلائق است. همانا هیچ خدایی نیست مگر الله.
این [حدیث] را ابونعیم نقل کرده‌است.

۳۸- ابوذر از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی دروازه‌ی علم من است، آن‌که بعد از من برای امتم آنچه بر من نازل گردیده‌است را تفسیر می‌کند. دوستی با او ایمان، دشمنی با او نفاق و نظرکردن بر او رحمت است.
این [حدیث] را الدیلمی نقل کرده‌است.

۳۹- ابن عباس از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی بن ابیطالب دروازه‌ی بخشش است، هرآنکه به وی رجوع کند مؤمن و هر که از وی روی بگرداند کافر است.
این [حدیث] را الدراقطنی در «الافراد» نقل کرده‌است.

۴۰- عمران بن حصین از رسول خدا (ص) روایت می‌کند که فرمود: علی از من است و من از علی هستم و علی مولای هر مؤمن بعد از من است.
این [حدیث] را ابن ابی شیبیه نقل کرده و آنرا حدیث صحیح معرفی کرده‌است.

نتیجه

علی (کرمه الله و رضی عنه) در واقع شصت و سه سال عمرکرد اما همچنین نقل شده‌است که او [در زمان وفات] پنجاه و هشت ساله بود. او برای پنج سال و شش ماه خلیفه بود و در سال چهل هجری به قتل رسید (رضی الله عنه). پروردگار از او خشنود باشد و رحمتش را شامل حال ما و تمامی مسلمانان بگرداند.